

Και γύρω τους η θάλασσα - της Αφροδίτης Βακάλη

Η Αλκυόνη Παπαδάκη του 21ου αιώνα μας συστήνεται χωρίς τυμπανοκρουσίες και κομπορρημοσύνη. Απλώς (;) γράφει για έναν μικρόκοσμο ενός αιγαιοπελαγίτικου νησιού με τα πάθη του, τους έρωτες, τα μίσση, το κουτσομπολιό, την αγνότητα και το μίσος. Και μόλις κλείσετε το βιβλίο θα μυρίσετε γύρω σας την αρμύρα της θάλασσας και της προδοσίας, θα νιώσετε το δροσερό αεράκι του μελεμιού και της λύτρωσης. Ένα βιβλίο που θα το αναπολείτε συχνά. Έχω σοκαριστεί από το υπέροχο γράψιμο, από τη λυρικότητα και την ποιητικότητα της γραφής, από τις ιστορίες και την κορύφωσή τους, από το πάθος και το έλεος των χαρακτήρων. Και είναι η πρώτη εμφάνιση της συγγραφέως!

Σ' ένα νησί των Κυκλάδων. Παναγιώτης Καρατζάς, ναυτικός, επιστρέφει από ταξίδι με τον κολλητό του, Κωνσταντίνο. Η σχέση του με τη γυναίκα του δεν πάει καλά, είναι ψυχρή και απόμακρη. Τρομάζει όταν βλέπει την έφηβη πια κόρη της, Αννεζώ, να της μοιάζει τόσο και αρχίζει να φαντασιώνεται μαζί της πράγματα που του λείπουν από τη μάνα της. Έντρομος και ντροπιασμένος, την παντρεύει άρον άρον με τον Κωνσταντή.

Ο γιατρός Βαρανάκης φτάνει στο νησί με μια ιστορία από το παρελθόν που τον στοιχειώνει. Γνωρίζει τη Μαρία και αυτό είναι η καταστροφή του. Η Μαρία είναι ελεύθερο πουλί, δεν δεσμεύεται με κανέναν, είναι η \"Στέλλα με τα κόκκινα γάντια\" του νησιού. Στο μάτι την έχει βάλει και ο Νικόλας, εγωκεντρικός, καιροσκόπος, ατίθασος, ερωτύλος. Παντρεμένος με μια αδύναμη στο χαρακτήρα κοπέλα, εποφθαλμιώντας μόνο την περιουσία της. Γίνεται πατέρας και νιώθει τη θηλιά να σφίγγει γύρω του. Πνίγεται! Διέξοδος το ποτό και το ξυλοφόρτωμα της γυναίκας του. Και η Μαρία! Αχ, η Μαρία, ένα ελεύθερο πουλί που δεν κλειδώνεται σε κλουβιά. Και ο Νικόλας τη θέλει! Μέχρι τέλους! Συγκλονιστικές οι τελευταίες σκηνές και κυίως η αντίδραση της γυναίκας του Νικόλα!

Και γύρω τους κι άλλοι χαρακτήρες και γύρω τους η θάλασσα. Μου είναι αδύνατον να σας περιγράψω πόσο έντονα και πόσα πολλά συναισθήματα γεννάει αυτό το βιβλίο. Οι γυναίκες δε γνωρίζουν από έρωτες και χάδια, δεν ξέρουν να κουμαντάρουν τον άντρα. Οι άντρες αδιαφορούν για τις γυναίκες τους ως άνθρωποι και χαρακτήρες, τους συμπεριφέρονται σα ζώα. Λίγοι έχουν το σθένος να τις πλησιάσουν, να τις αγαπήσουν, να συζητήσουν μαζί τους. Από τις ωραιότερες ιστορίες η Αννεζώ και ο Κωνσταντής, πώς ξεκίνησαν από αγάπη και αιδώ νιόπαντροι να μην αγγίζουν ο ένας τον άλλον, να θεωρούν ο ένας τον άλλον υπεύθυνο κι όμως με το πέρασμα του χρόνου και την εγκατάλειψη της ατολμίας, πλησίασαν κοντά, πιάστηκαν χέρι χέρι, μίλησαν, αγαπήθηκαν, έκαναν έρωτα.

Ήθη και έθιμα του χωριού, καθημερινές συνήθειες, τρισδιάστατοι χαρακτήρες, ένας σφιχτός κλοιός στενά δεμένος γύρω τους και ο αναγνώστης δεν μπορεί να ανασάνει παρά μόνο όταν τελειώσει το βιβλίο. Και πάλι όμως θα τον στοιχειώνει για καιρό η ανάμνηση αυτού του βιβλίου, η απόδοση των χαρακτήρων, το υπέροχο γράψιμο. Τι να πω, τα λόγια είναι πραγματικά περιπτά. ΠΡΕΠΕΙ να διαβάσετε αυτό το βιβλίο. Και όχι σε μέσα μεταφοράς ή εκτός σπιτιού, θέλει το χρόνο του και το χώρο του, αδειάστε το μυαλό σας από τις έγνοιες, ξεφυλλίστε το, ζήστε το!

Χαρακτηριστικά αποσπάσματα (δεν ήξερα τι να πρωτοδιαλέξω!):

\"Αυτός, που δεν τον τρομάζανε φουρτούνες και μποφόρια, φοβόταν ν' αντικρίσει τη Φρασκούλα. Τον παίδευε ο καημός

να τη ζητά, να μην την έχει. Γωνιά γωνιά είχε ψάξει τα μάτια της να βρει την αγάπη της, μα εκείνα άδεια. Τίποτα δεν μπορούσε να της καταλογίσει, να την ψέξει για κάτι. Σ' όλα ήταν σωστή, σ' όλα όπως έπρεπε. Το βλέμμα της όμως δεν είχε έρωτα, δεν είχε φλόγα. Σβηστό. Κι ο Παναγής χανόταν στο σκοτάδι...Βαθιά στο στήθος, δειλά, τολμούσε και γεννιόταν μια ελπίδα, η ελπίδα, που από παντού, απ' το τίποτα, κι απ' το παράλογο ακόμη, έχει τη δύναμη να ξεπροβάλλει. Τι κι αν γνωρίζει το μυαλό, πιο δυνατή απ' τη γνώση εκείνη" (σελ. 22).

"Άκουγε φλιτζάνια να κροταλίζουν και πιατάκια, τις υπηρέτριες να μεταφέρουν δίσκους με γλυκά, καφέδες, τσάγια. Άκουγε χάχανα, το θόρυβο που κάνουν οι γυναίκες σα μαζεύονται και συζητούν τον άντρα" (σελ. 26).

"Ένα τσούρμο άντρες μες στον καφερέ, της θάλασσας και της στεριάς. Διαφορετικοί σε όλα και τόσο όμοιοι. Όλοι με την ίδια σκέψη, την ίδια ανάγκη. Και ο καημός πάντοτε ένας. Η γυναίκα. Η δική τους ή άλλη. Μα πάντα η γυναίκα. Απ' αυτή φεύγουν και σε αυτή γυρνάνε. Αυτή τους φέρνει στη ζωή, αυτή τους συντροφεύει κι αυτή τους κλείνει τα μάτια. Η ζωή τους όλη ένας κύκλος και στη μέση πάντα αυτή. Το κέντρο του κόσμου τους. Τίποτα πέρα απ' αυτή. Τίποτα χωρίς αυτή. Το ξέραν, κι όσοι ήταν μες στον καφερέ και οι άλλοι, όσοι δεν ήταν. Όλοι οι άντρες το ξέρουν. Βαθιά στην καρδιά τους το νιώθουν και τους τρομάζει. Προσπαθούν πάντα να το ξερωτά, με κρασί, με το μαχαίρι. Ανάλογα την περίπτωση. Μα το ξέρουν καλά" (σελ. 92-93).

"-Μετρημένες τις έχεις τις μπουκιές μας; Βάλε κάτι παραπάνω στην κατσαρόλα! Άνθρωποι είμαστε, μπορεί να λαχταρήσουμε μια πιρουνιά ακόμη!" (σελ. 101).

"Μόνο όσοι αγαπήσαν ξέρουνε τη γεύση του πρώτου φιλιού. Οι άλλοι ελπίζουνε, μονάχα, να τη μάθουν. Κι ήταν το πρώτο φιλί και για τους δύο. Τους τάραξε, τους τρόμαξε η αίσθησή του. Νιώσαν πως άνοιξε μια πόρτα κάπου. Μα δεν τολμήσανε να τη διαβούνε. Ο καθένας με τους δικούς του φόβους, την κλείσανε απαλά και υποχωρήσανε. Όμως, γνωρίζανε καλά την ύπαρξή της τώρα" (σελ. 137).

"Κι έτσι, περνούσανε οι μέρες κι έμενε εκείνος σιωπηλός. Ανείπωτες στοιβάζονταν στο στόμα του οι λέξεις κι έρχονταν κι άλλες κι άλλες, δίχως να βρίσκει εκείνος το κουράγιο τα χείλη του ν' ανοίξει, να τις φτύσει, ν' ανακουφιστεί. Και όπως ήταν μπουκωμένες τόσες λέξεις, ένιωθε ώρες ώρες πως πνιγόταν. Κι έπινε το κρασί του μονορούφι, μήπως και καταφέρει, αφού δεν μπόραγε να τις προφέρει, να τις καταπιεί" (σελ. 142).

"Μείναν για λίγο σιωπηλοί. Δυο άντρες, δυο γυναίκες, χίλιες σκέψεις. Να τους ενώνουν τόσα. Και ακόμη περισσότερα να τους χωρίζουνε. Τα αισθήματα σωστά, τα πρόσωπα όλα λάθος. Η αγάπη έπαιζε σκληρό παιχνίδι. Άτακτος ο μικρός θεός, ο Έρωτας. Απάνθρωπος, τους τυραννούσε. Σαϊτεμένους λάθος. Στα σίγουρα γελούσε και διασκεδάζε μαζί τους" (σελ. 267).

"Ένα μικρό καρφάκι, που ίσως καποτε χρησίμευε σε κάτι, τώρα γυμνό και μόνο, μια ασήμαντη παραφωνία, ένα μικρό σημάδι, μαύρο. Χαμένο μες στ' απέραντο λευκό του τοίχου. Κι όμως ήταν εκεί. Επέμενε να υπάρχει. Να σπάει εκείνη την ασπρίλα με τη μικρή, τη μαύρη ύπαρξή του. Τιποτένιο. Ακίνδυνο και ξεχασμένο. Μα η μυτερή του άκρη, άφαντη στα μάτια ολωνών, ήταν βαθιά μπηγμένη στη σάρκα αυτού του τοίχου. Το πέτρινο το σώμα, ορθό παρά τον πόνο, στεκόταν πληγωμένο. Παντοτινά σημαδεμένο, αμίλητο. Μ' ένα καρφί στα στήθια" (σελ. 281).

"Λες κι ήταν η αγάπη ψίχουλα, να τα τινάξει τάχα απ' το τραπέζι. Να φύγουν, να χαθούνε. Κι έπειτα χαρωπή, να στρώσει πάλι. Στον Κυριάκο να στρώσει. Να μπει μες στην καρδιά της, να φάει και να πιεί!" (σελ. 306).

"Με τους καημούς τόσων και τόσων ήτανε το χώμα τούτο ποτισμένο. Ήξερε, είχε δει πολλά. Και είχε μνήμη, τη δική της μνήμη, ετούτη εδώ η μικρή, η λευκή γωνιά του Αιγαίου" (σελ. 353).

Πάνος Τουρλής